

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 14 april 1943 kl. 4 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 8, i anledning av väckt motion angående förbättrade betingelser för den andliga vården å sjukvårdsinrättningar.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 94, av friherre *Lagerfelt* m. fl. har yrkats, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående förbättrade betingelser för den andliga vården å sjukvårdsinrättningar.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionen av *Yttranden.* medicinalstyrelsen, svenska kyrkans diakonistyrelse och domkapitlet i Uppsala och Stockholm samt berett svenska landstingsförbundet, svenska lasaretsläkarföreningen, svenska sjukhusförvaltningens tjänstemannaförbund, svensk sjuksköterskeförening och direktionen för Jönköpings läns centrallasarett tillfälle att inkomma med yttranden.

Medicinalstyrelsen erinrar om att den i motionen berörda frågan är föremål för utredning inom svenska kyrkans diakonistyrelse och anser att införande av bättre förhållanden på detta område vore av stor betydelse, men med hänsyn till att utredningsarbeten genom statens försorg redan pågå på så många områden anser sig styrelsen icke böra tillstyrka bifall till motionen.

Svenska kyrkans diakonistyrelse meddelar, att styrelsen den 24 september 1942 uppdragit åt särskilda kommitterade att undersöka olika möjligheter till förbättrande av den andliga vården vid sjukvårdsinrättningar, och bilägger sitt yttrande en P. M. från denna kommitté. Styrelsen understryker, att kommitténs undersökning icke kan betraktas som en definitiv utredning, och vitsordar behovet av att en allsidig utredning kommer till stånd genom föranstaltande av Kungl. Maj:t.

Domkapitlet i Uppsala påpekar, att lasaretsstadgan icke räknar med annan prästerlig gärning vid lasarett än predikan, pastorsexpedition och vissa prästerliga förrättningar. Ordet själavård förekommer icke ens i lasaretsstadgans bestämmelser angående prästens arbete. En förbättrad ordning för den andliga vården vid våra sjukhus vore behövlig, och domkapitlet finner motionens syfte utomordentligt behjärtansvärt samt tillstyrker en utredning, som kan leda till snara och effektiva åtgärder.

Domkapitlet i Stockholm tillstyrker livligt att en utredning kommer till stånd. Dåvarande Stockholms stads konsistorium tillsatte 1932 ett råd för kyrklig

själavård vid sjukhusen, Stockholms kyrkliga sjukhusråd, med uppgift att bistå vid sjukhusen anställda prästmän i deras arbete för själavården å sjukhusen. Domkapitlet anser icke, att rådets verksamhet är till fyllest för att man på sjukhusen skall få till stånd en själavårdande verksamhet av den omfattning, som sakens vikt kräver.

Svenska landstingsförbundets styrelse anser, att vissa åtgärder kunna ifrågasättas till förbättrande av den religiösa omvårdnaden av patienterna å våra sjukhus och att en närmare utredning rörande de vägar, som därvidlag böra beträdas, är behöflig men hänvisar till att senaste kyrkomöte beslöt hemställa till Kungl. Maj:t om en sådan utredning. Frågan är sålunda redan föremål för prövning.

Styrelsen för svenska lasarettsläkarföreningen finner en närmare utredning önskvärd och utvecklar utöver de synpunkter, som finnas i motionen, att prästernas rent sociala arbete och stora personalkännedom inom församlingarna göra dem lämpliga att i större utsträckning än hittills knytas till sjukhusen. Särskilt vid de mindre sjukhusen, där den andliga vården ej kan ge prästen heltidstjänst, kan man tänka sig att prästen anförtros det arbete, som tillkommer en socialkurator.

Styrelsen för svenska sjukhusförvaltningens tjänstemannaförbund framhåller, att den andliga vården inom landets sjukvårdsväsen väl icke skjutits åt sidan under den snabba utvecklingen av sjukvårdsväsendets övriga sidor men dock icke ägnats den uppmärksamhet, som med hänsyn till dess betydelse bort komma den till del. Styrelsen förordar att den i motionen begärda utredningen kommer till stånd.

Svensk sjuksköterskeföreningens centralstyrelse understryker kraftigt behovet av bättre andlig omvårdnad på flertalet av våra sjukhus och tillstyrker en utredning i enlighet med motionärernas yrkande, varvid plats bör beredas i utredningskommittén för såväl präster som läkare och sjuksköterskor.

Direktionen för Jönköpings läns centrallasarett instämmer i motionens hemställan om utredning.

Utskottet. I samtliga yttranden framhållas behovet av en bättre andlig omvårdnad av patienterna vid våra sjukvårdsinrättningar. Även utskottet vill understryka detta behov. Medan sjukvårdsväsendet i vårt land i övriga avseenden undergått en betydelsefull utveckling under senare tid, har detta icke skett på ifrågasvarande område. Det är dock enligt utskottets mening angeläget att jämväl den andliga omvårdnaden av sjukhuspatienterna blir bättre tillgodosedd än vad fallet i allmänhet är med den ordning, som för närvarande råder. Den egentliga själavården på sjukhusen ges enligt nu gällande stadgor för de prästerliga sjukhustjänsterna icke tillräckligt utrymme.

Utskottet förbiser icke de svårigheter som möta när det gäller att åvägbringa mera tillfredsställande förhållanden på detta område. Man kan väl tänka sig heltidsanställning för prästmän vid större sjukvårdsinrättningar eller

för flera sådana inrättningar tillsammans, när de äro belägna på samma plats, men med avseende på smärre sjukhus med större avstånd dem emellan ställer det sig självfallet svårare att lösa frågan på sådant sätt. Härvidlag får man nog tänka sig att de prästerliga tjänsterna fortfarande måste vara arvodesbefattningar. Tänkbart är emellertid att i vissa fall sådan prästerlig arvodesbefattning kan kombineras med annan befattning, exempelvis som social kurator. En utredning av spörsmålet är påkallad.

Senaste kyrkomöte hade frågan under behandling och beslöt i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i ärendet. Enligt vad utskottet inhämtat har Kungl. Maj:t upptagit kyrkomötets skrivelse till behandling men i avbidan på en inom diakonistyrelsen genom beslut den 24 september 1942 igångsatt undersökning rörande olika möjligheter till förbättrande av den andliga vården vid sjukvårdsinrättningar icke ännu föranstaltat om den begärda utredningen. Utskottet har fattat det så att Kungl. Maj:t velat genom diakonistyrelsens undersökning få underlag för en närmare utredning av spörsmålet. Diakonistyrelsen framhåller i sitt yttrande att styrelsen icke betraktar det pågående arbetet inom den tillsatta särskilda kommittén som en definitiv utredning. Då det sålunda kan förutsättas att Kungl. Maj:t efter avslutandet av den inom diakonistyrelsen pågående undersökningen kommer att i enlighet med kyrkomötets hemställan föranstalta om en definitiv utredning av ärendet, vilken kan läggas till grund för en reformering av den andliga vården vid sjukvårdsinrättningarna, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 april 1943.

På utskottets vägnar:

HERMAN ERICSSON.

Närvarande: herrar *Ericsson, Carlström*, Leander, Söderkvist, Persson, Elmgren, Caap* och *Lindblom*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
